

Uz sākumlapu>Jūsu tiesības>Atbildētāji (kriminālprocesā)

Atbildētāji (kriminālprocesā)

Somija

Šajās faktu lapās izskaidrots, kas notiek, ja jūs tiek turēts aizdomās vai apsūdzēts noziedzīgā nodarījumā, kurš tiek iztiesāts tiesā. Lai iegūtu informāciju attiecībā uz maznozīmīgiem ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem, par kuriem parasti uzliek naudas sodu, sk. 5. faktu lapu. Ja esat noziedzīgā nodarījumā cietušais, visu informāciju par savām tiesībām var uzziņāt šeit.

Kriminālprocesa kopsavilkums

Kriminālprocesa standarta posmi ir šādi.

Kriminālizmeklēšana

Apsūdzības apsvēršana un citi prokurora lēmumi

Process tiesā

Spriduma izpilde

Sīkāka informācija par šiem procesa posmiem un par jūsu tiesībām ir atrodama šajās faktu lapās. Šī informācija neaizstāj juridisku konsultāciju un ir paredzēta tikai kā ieteikums.

Eiropas Komisijas loma

Lūdzu, ņemiet vērā, ka Eiropas Komisijai nav nekādas lomas kriminālprocesos, kuri notiek dalībvalstīs, un tā nevar jums palīdzēt, ja jums ir sūdzības.

Informācija par to, kā un kam iesniegt sūdzību, ir sniegta šajās faktu lapās.

Noklikšķiniet uz saites, lai atrastu jums nepieciešamo informāciju

1 – Juridiskās konsultācijas

2 – Manas tiesības noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas laikā

Nopratināšana

Aizturēšana

Lietas iepriekšēja izskatīšana

Pasākumi pirms galvenā tiesas procesa

Sūdzības par policijas rīcību

Lingvistiskās tiesības

3 – Manas tiesības tiesas procesa laikā

4 – Manas tiesības pēc tiesas lēmuma pieņemšanas

5 – Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi

Saites

Kriminālprocess apgabaltiesā (zviedru valodā)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstīs. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

Lūdzu, ņemiet vērā, ka šai lapai nesen tika atjaunināta oriģinālvalodas

versija. Mūsu tulkotāji pašlaik gatavo versiju valodā, kuru esat izvēlējies.

1. Juridiskās konsultācijas

Ja esat iesaistīts kriminālprocesā, neatkarīgas juridiskās palīdzības saņemšana ir ļoti svarīga. Šajās faktu lapās atradīsiet informāciju par to, kad un kādos gadījumos jums ir tiesības uz advokāta pārstāvību. Tur arī norādīts, ko advokāts darīs jūsu labā. Šajā vispārīgajā faktu lapā paskaidrots, kā atrast advokātu un kā tiks segtas izmaksas, ja nespēsiet samaksāt par advokāta pakalpojumiem.

Kā atrast advokātu

Ja jūs tur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, jums ir tiesības izmantot advokāta pakalpojumus. Policija var pajautāt, vai jums vajag advokātu, bet saskaņā ar likumu jums advokāts ir vajadzīgs tikai tad, ja esat aizturēts, arestēts vai apcietināts. Nopratināšanā parasti var piedalīties jūsu izvēlēts advokāts.

Advokātu jums var sameklēt arī policija, ja uzskatāt, ka jums vajag advokāta palīdzību, bet nezināt, kur to meklēt.

Somijā nepastāv advokātu monopols, tāpēc advokāta pakalpojumus var sniegt ikviena juridisku izglītību ieguvusi persona (pašlaik šie noteikumi tiek pārskatīti). Ja vēlaties atrast advokātu, kas ir specializējies krimināllietās, varat izmantot Somijas Advokātu asociācijas tīmekļa vietnē piedāvātās meklēšanas iespējas. Jums var palīdzēt arī juridiskās palīdzības biroji (šo biroju kontaktinformāciju somu un zviedru valodā atradīsiet šeit).

Maksa par advokāta pakalpojumiem

Par advokāta pakalpojumiem jums būs jāmaksā pašam. Personas ar zemiem ienākumiem var saņemt juridisko palīdzību. Tādā gadījumā maksu par advokāta pakalpojumiem pilnīgi vai daļēji sedz valsts. Ja jūs turēs aizdomās par tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru soda ar brīvības atņemšanu uz vismaz četriem mēnešiem, jums pēc jūsu lūguma piešķirs aizstāvības advokātu. Par aizstāvības advokāta pakalpojumiem samaksās valsts. Tomēr notiesāšanas gadījumā jums būs valstij jāatmaksā aizstāvības advokāta atlīdzībai iztērētā summa, ja jūsu ienākumi nebūs tik zemi, ka jums pienāksies juridiskā palīdzība. Par aizstāvības advokāta pakalpojumiem maksājamās summas aprēķina tāpat kā maksu par juridisko palīdzību.

Tiesā jūs var aizstāvēt valsts juridiskās palīdzības biroja advokāts, kā arī jebkurš cits advokāts vai jurists. Ja apsūdzētais lūdz, lai viņam norīko konkrētu advokātu, tiesa šo lūgumu parasti izpilda.

Saites

 [Ienākumu līmeņi juridiskās palīdzības saņemšanai \(angļu valodā\)](#)

 [Ienākumu līmeņi juridiskās palīdzības saņemšanai \(zviedru valodā\)](#)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

2. Manas tiesības noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas laikā un pirms lietas nodošanas tiesai

Kāds ir kriminālizmeklēšanas mērķis?

Policijas pienākums ir sākt kriminālizmeklēšanu, ja ir radušās aizdomas, ka noticis noziedzīgs nodarījums. Par iespējamu noziedzīgu nodarījumu policijai var paziņot cietušais. Aizdomas par noziedzīgu nodarījumu policijai var rasties arī citos gadījumos (piemēram, policija var pamanīt, ka notiek likumpārkāpums), un šādos gadījumos tai jāsāk izmeklēšana.

Kādi ir izmeklēšanas posmi?

Kriminālizmeklēšanas nolūks ir noskaidrot noziedzīga nodarījuma apstākļus un noziedzīgā nodarījumā iesaistītās personas un vākt apsūdzības izvirzīšanai un tiesas procesam vajadzīgos pierādījumus. Kriminālizmeklēšanu parasti veic policija, bet dažos gadījumos Somijas robežsardze, armija vai muiža. Šajās faktu lapās ar vārdu „policija” apzīmē visas iestādes, kam ir tiesības veikt izmeklēšanu.

Nopratināšana

Policija var jūs izsaukt uz policijas iecirkni, lai nopratinātu. Policija var jūs nopratināt arī telefoniski. Nopratināšanas mērķis ir noskaidrot, vai ir iemesls uzskatīt, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums un ka to esat izdarījis jūs.

Aizturēšana

Ja policija jūs izsauc uz nopratināšanu, jums jāierodas policijas iecirknī, — pretējā gadījumā policija var nogādāt jūs uz nopratināšanu piespiedu kārtā. Turklāt tādā gadījumā policija var jūs aizturēt.

Lietas iepriekšēja izskatīšana

Ja policija iesniedz pieteikumu par jūsu apcietināšanas ordera izdošanu, četrās dienās no jūsu aizturēšanas jānotiek lietas iepriekšējai izskatīšanai. Lietas iepriekšējā izskatīšanā tiesa pieņem lēmumu par aizturētās personas apcietināšanu vai atbrīvošanu. Apcietināšanas gadījumā tiesa arī nosaka termiņu, līdz kuram jāizvirza apsūdzība.

Ja policija neiesniedz pieteikumu par apcietināšanas ordera izdošanu, lietas iepriekšēja izskatīšana vienlaikus var būt galvenais tiesas process jūsu lietā.

Pasākumi pirms galvenā tiesas procesa, apsūdzības izvirzīšana

Pirms galvenā tiesas procesa policija veic kriminālizmeklēšanu un apkopo visus kriminālizmeklēšanā savāktos materiālus. Kriminālizmeklēšanas materiālus nodod prokuroram. Prokurors izvērtē, vai ir pamatots iemesls uzskatīt, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums un ka to esat izdarījis jūs.

Policijai ir pienākums informēt jūs un jūsu advokātu par kriminālizmeklēšanas gaitu un par pierādījumiem, kas apliecina jūsu vainu noziedzīgā nodarījumā.

Arī jūs — pats vai ar sava advokāta palīdzību — varat vākt pierādījumus, lai noliegtu savu vainu, un lūgt, lai tos pievieno kriminālizmeklēšanas materiāliem.

Pirms galvenā tiesas procesa var notikt vairākkārtēja nopratināšana. Arī lietas iepriekšējās izskatīšanas posmā var notikt vairākas tiesas sēdes.

Manas tiesības izmeklēšanas laikā

Lai atrastu plašāku informāciju par savām tiesībām katrā izmeklēšanas posmā, klikšķiniet uz norādītajām saitēm.

1. Nopratināšana

2. Aizturēšana

3. Lietas iepriekšēja izskatīšana

4. Pasākumi pirms galvenā tiesas procesa

5. Sūdzības par policijas rīcību

6. Lingvistiskās tiesības

1. Nopratināšana

Kādos gadījumos policija var mani nopratināt?

Policija var jūs nopratināt, ja uzskata, ka jūsu rīcībā varētu būt informācija par iespējamu noziedzīgu nodarījumu. Nopratināšanu veic, lai noskaidrotu iespējamā noziedzīga nodarījuma apstākļus un personu, kas noziedzīgu nodarījumu izdarījusi. Arī tad, ja jūs netur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, policija var jūs nopratināt, lai noskaidrotu noziedzīga nodarījuma motīvu.

Ko man pastāstīs par manām tiesībām?

Policijai pēc iespējas ātrāk un vismaz pirms nopratināšanas jāinformē jūs par jūsu statusu nopratināšanā (cietušais / aizdomās turētais / liecinieks). Ja esat cietušais vai aizdomās turētais, nopratināšanā var piedalīties arī advokāts. Ja jūs nopratina kā aizdomās turēto, policijai jums jāpasaka, par ko jūs tur aizdomās.

Ja policija jūs ir aizturējusi, jo tiek turēts aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, vai ja esat aizturēts vai apcietināts, policijai nekavējoties jāinformē jūs par tiesībām izmantot advokāta pakalpojumus. Ja esat pieprasījis advokātu, jums nav jāatbild uz jautājumiem, kamēr advokāts nav ieradies. Tomēr arī tad, ja jūsu advokāts nav ieradies, jums jāsniedz pratinātājam patiesi personas dati.

Nopratināšanas laikā policijai pret jums jāizturas nosvērti un lietīši. Policija nedrīkst apzināti maldināt pratināmo personu — paust nepatiesus apgalvojumus, solījumus vai izdomājumus, piedāvājot tprasas priekšrocības, vai izmantot nogurdināšanu, iebiedēšanu, piespiešanu vai citus nepieņemamus līdzekļus un metodes, lai ietekmētu pratināmās personas gribasspēku, atmiņu, spriešanas spējas vai lēmumu pieņemšanas brīvību, lai iegūtu atzišanos vai ietekmētu liecību.

Kas notiek, ja es nerunāju vietējā valodā?

Ja nerunājat somiski vai zviedriski, policija nopratināšanas laikā nodrošinās tulka pakalpojumus. Plašāku informāciju par savām lingvistiskajām tiesībām atradīsiet sadaļā **6. Lingvistiskās tiesības**. Daži policisti nopratināšanā var izmantot angļu valodu. Jums nav jāmaksā par tulka pakalpojumiem. Tulka uzdevums ir iztulkot policijas jautājumus un jūsu atbildes.

Nopratināšanas beigās jūs kopā ar tulku pārlasīsiet nopratināšanas protokolu, lai pārliecinātos, vai policija jūsu teikto ir pierakstījusi pareizi, un norādītu uz kļūdām. Nopratināšanas protokols kopā ar tulku jāpārbauda ļoti rūpīgi, jo tiesas procesā tā saturu var izmantot pret jums.

Vai drīkstu izmantot advokāta pakalpojumus?

Neatkarīgi no tā, vai jūs esat vai neesat aizturēts, nopratināšanas laikā jums ir tiesības izmantot advokāta pakalpojumus. Kamēr advokāts nav ieradies, jums nav jāatbild uz jautājumiem. Vajadzības gadījumā varat izmantot tulka pakalpojumus arī, lai sazinātos ar advokātu.

Ja pazīstat advokātu, kura pakalpojumus vēlaties izmantot, varat lūgt, lai policija ar viņu sazinās. Ja nevienu nepazīstat, policija var sameklēt jums advokātu.

Policija arī var iepazīstināt jūs ar to advokātu sarakstu, kuri bieži uzņemas aizstāvību krimināllietās, vai iedot jums Somijas Advokātu asociācijas advokātu sarakstu. Jūs varēsiet izvēlēties advokātu, un policija ar viņu sazināsies.

Vai man jāatbild uz policijas jautājumiem?

Jums jāsniedz policijai patiesi personas dati. Jums nav jāatbild uz citiem jautājumiem. Ja jūs rīcībā ir informācija, kas varētu palīdzēt atklāt noziedzīgu nodarījumu un klievēt pret jums vērstās aizdomas, iespējams, būtu vērts atbildēt uz jautājumiem. Par to, kā būtu labāk — atbildēt vai neatbildēt —, jums jākonsultējas ar savu advokātu.

Policijai arī jāievēro tiesību aktos paredzētie atļautie nopratināšanas laiki. Nopratināšana parasti nav atļauta no plkst. 22.00 līdz 7.00. Plašāku informāciju par nopratināšanas kārtību atradīsiet [šeit](#).

Vai policija mani var pakļaut fiziskai pārmeklēšanai un likt nodot pirkstu nospiedumus?

Ja jūs tur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, policijai ir tiesības likt jums nodot pirkstu nospiedumus. Ja jūs tur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzētais maksimālais sods ir brīvības atņemšana uz vismaz sešiem mēnešiem, vai ja iespējams noziedzīgs nodarījums ir minēts [Piespiedu pasākumu likuma](#) 5. nodaļas 10. pantā, policijai ir tiesības pakļaut jūs personas pārmeklēšanai — pārbaudīt jūs apģērbus un veikt personisko apskati.

Policijai ir tiesības veikt jūs ķermeņa pārmeklēšanu, tostarp likt nodot asins paraugus un veikt citas pārbaudes, ja jūs tur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, par kuru paredzētais maksimālais sods ir ilgāks par sešu mēnešu ieslodzījumu, vai ja noziedzīgs nodarījums ir minēts [Piespiedu pasākumu likuma](#) 5. nodaļas 11. pantā. Praksē ķermeņa pārmeklēšanu var veikt tādu bieži sastopamu noziedzīgu nodarījumu gadījumos kā zādzības, uzbrukumi vainu pastiprinošos apstākļos un ar narkotikām saistīti noziegumi — tas nozīmē, ka personai var likt nodot arī DNS paraugus.

2. Aizturēšana

Kādos gadījumos policija var mani aizturēt?

Aizturēšanas nolūks ir nodrošināt netraucētu kriminālizmeklēšanu. Policija var jūs aizturēt, ja jūs tur aizdomās par tāda smaga noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, par kuru var piespriest brīvības atņemšanu uz vismaz diviem gadiem. Tādā gadījumā cits aizturēšanas pamatojums nav vajadzīgs — pietiek ar nopietnām aizdomām, ka esat vainojams noziedzīgā nodarījumā.

Ja policija jūs tur aizdomās par mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu, piemēram, par personas aizskaršanu vai zādzību, jūs var aizturēt, ja vienlaikus ar aizdomām par jūsu vainu iespējamajā noziedzīgā nodarījumā policijai ir iemesls uzskatīt, ka jūs varētu:

aizbēgt vai citādi izvairīties no izmeklēšanas,

apgrūtināt izmeklēšanu,

izdarīt citus noziedzīgu nodarījumus.

Policija var jūs aizturēt arī tad, ja tā vēlas noskaidrot jūsu personību, bet jūs atsakāties izpaust savu vārdu/uzvārdu un adresi vai nosaucat acīmredzami nepareizu vārdu/uzvārdu un adresi. Policija var jūs aizturēt arī, ja jums Somijā nav pastāvīgas dzīvesvietas un pastāv bažas, ka jūs varētu izceļot no valsts, lai izvairītos no izmeklēšanas, tiesas procesa vai soda izpildes.

Lēmumu par aizturēšanu pieņem attiecīgi pilnvarota valsts amatpersona, un tiesas rīkojums nav vajadzīgs. Valsts amatpersonas, kam ir tiesības pieņemt lēmumus par aizturēšanu, ir augstākstāvoši policijas darbinieki, prokurors un augstākstāvoši muitas un robežsardzes darbinieki. [Piespiedu pasākumu likuma](#) 1. nodaļas 6. pantā ir iekļautas tiesību normas, kas attiecas uz valsts amatpersonām, kurām ir tiesības veikt aizturēšanu.

Ko man pastāstīs par manu aizturēšanu?

Tiklīdz jūs aiztur, pamatojoties uz aresta orderi, policijai jums jāpaskaidro jūsu aizturēšanas iemesls. Policijai pēc jūsu lūguma par jūsu aizturēšanu jāpaziņo arī kādam no jūsu ģimenes locekļiem vai citam tuviniekam, ja tas nesarežģīt izmeklēšanu.

Es nerunāju vietējā valodā. Vai man ir tiesības izmantot tulka pakalpojumus?

Ja nerunājat somiski vai zviedriski, policija nodrošinās tulka pakalpojumus. Plašāku informāciju par savām lingvistiskajām tiesībām atradīsiet sadaļā [6. Lingvistiskās tiesības](#).

Reizēm policisti nopratināšanā var izmantot arī angļu valodu, ja policists un pratināmā persona par to vienojas. Kamēr tulks nav ieradies, jums nav jāatbild uz jautājumiem.

Vai drīkstu tīkties ar savu advokātu?

Ja esat aizturēts, jums ir tiesības tīkties ar advokātu. Pēc jūsu lūguma jums piešķirs arī aizstāvības advokātu. Par aizstāvības advokāta pakalpojumiem samaksās valsts. Jūs varat izvēlēties advokātu pats, bet viņam jābūt ieguvušam juridisku izglītību.

Jums ir tiesības konsultēties ar advokātu bez policijas klātbūtnes, un jūsu sarunu nedrīkst noklausīties un ierakstīt. Sarunā ar advokātu vajadzības gadījumā var piedalīties arī tulks.

Vai man jāatbild uz policijas jautājumiem?

Jums nav jāatbild uz policijas jautājumiem, vienīgi jāsniedz personas dati. Dažreiz ir vērts atbildēt uz jautājumiem, jo tas var palīdzēt noskaidrot noziedzīga nodarījuma apstākļus un mazināt pret jums vērstās aizdomas. Kad tiesa lems par jūsu vainu, tā var ņemt vērā, ka neesat atbildējis uz jautājumiem. Tomēr jūs nevar notiesāt tikai tāpēc, ka esat atteicies atbildēt uz jautājumiem.

Vai manu liecību vēlāk nevar izmantot pret mani?

Tiesības nesniegt sevi apsūdzošu informāciju ir jūsu pamattiesības. Tas nozīmē, ka jums nav jāsaka nekas tāds, kas apstiprina jūsu vainu.

Taču, ja nolemjat runāt tikai tiesā, jums jābūt gatavam paskaidrot, kāpēc līdz šim esat klusējis. Tiesa var ņemt vērā, ka jūs tikai tiesas sēdē esat pateicis, ka laikā, kad tika izdarīts noziedzīgs nodarījums, atradāties cetur. Tas var likt apšaubīt jūsu liecības ticamību.

Ja nopratināšanā esat sniedzis informāciju, ko vēlāk var izmantot pret jums, jūsu teiktais var nākt jums par sliktu. Ja jūsu liecība tiesā atšķiras no tā, ko esat teicis nopratināšanā, jums jāspēj sniegt paskaidrojumus, citādi tiesa var jums nenoticēt.

Vai drīkstu sazināties ar ģimenes locekļiem?

Jums ir tiesības sazināties ar tuviem radniekiem, piemēram, ar tuvākajiem ģimenes locekļiem, ja policijai nav nopietna iemesla noteikt kontaktēšanās ierobežojumus. Turklāt policijai nekavējoties jāpaziņo jūsu tuvākajiem radniekiem par jūsu aizturēšanu, ja tas nesarežģīt izmeklēšanu.

Esmu no citas dalībvalsts. Vai drīkstu sazināties ar savas valsts vēstniecību?

Jums ir tiesības sazināties ar savas valsts vēstniecību, ja policijai nav nopietna iemesla noteikt kontaktēšanās ierobežojumus. Parasti vēstniecību informē vēlākais tad, kad policija iesniedz pieteikumu par jūsu apcietināšanas ordera izdošanu.

Vai policija man var likt nodot pirkstu nospiedumus? Vai policija drīkst reģistrēt manu DNS paraugu?

Ja esat aizturēts, policija drīkst likt jums nodot pirkstu nospiedumus un reģistrēt jūsu DNS paraugu.

Vai policija mani var pakļaut personiskai pārmeklēšanai?

Policija var izdot rīkojumu par jūsu pārmeklēšanu. Tā var būt personas pārmeklēšana, lai pārbaudītu jūsu apģērbus un veiktu personisko apskati, vai ķermeņa pārmeklēšana, kuras laikā pārmeklē jūsu ķermeni, iegūst asins paraugus vai veic citas ķermeņa pārbaudes.

Ja ķermeņa pārmeklēšanai ir vajadzīgas medicīniskas zināšanas, to drīkst veikt vienīgi ārsts. Pārējos gadījumos ķermeņa pārmeklēšanu var veikt policijas vai medicīnas darbinieki.

Tiesību aktos ir paredzēti nosacījumi attiecībā uz gadījumiem, kad ir atļauta ķermeņa pārmeklēšana, piemēram, aizdomu pakāpe. Praksē policijai ir atļauts veikt ķermeņa pārmeklēšanu visu biežāk sastopamo noziedzīgu nodarījumu (zādzību, uzbrukumu vainu pastiprinošos apstākļos un ar narkotikām saistītu noziedzīgu nodarījumu) gadījumos.

Kas notiek, ja mani apcietina, pamatojoties uz Eiropas apcietināšanas orderi?

Ja cita dalībvalsts jūsu apcietināšanai ir izdevusi Eiropas apcietināšanas orderi, jūs var aizturēt un apcietināt, lai nodotu valstij, kas ir izdevusi apcietināšanas orderi. Lietas iepriekšējā izskatīšanā jums ir tiesības izmantot aizstāvības advokāta un tulka pakalpojumus. Maksu par pakalpojumiem segs valsts, un jums tā vēlāk nebūs jāatmaksā. Jums ir tiesības pašam izvēlēties advokātu tāpat kā ikvienai par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aizdomās turētai personai.

3. Lietas iepriekšēja izskatīšana

Kāds ir lietas iepriekšējas izskatīšanas mērķis?

Ja policija iesniedz pieteikumu par jūsu apcietināšanas ordera izdošanu, tiesai jāpieņem lēmums par apcietināšanu. Ja neesat aizturēts un policija nav iesniegusi pieteikumu par apcietināšanas ordera izdošanu, parasti lietas iepriekšēja izskatīšana vienlaikus ir arī [galvenais tiesas process](#).

Ja esat aizturēts, policijai pēc iespējas ātrāk un vēlākais līdz plkst. 12.00 trešajā dienā pēc jūsu aizturēšanas jāiesniedz pieteikums par jūsu apcietināšanas ordera izdošanu. Ja pieteikums nav iesniegts, policijai jūs jāatbrīvo. Pieteikums par apcietināšanas ordera izdošanu tiesai jāizskata nekavējoties.

Ja esat aizturēts, pieteikums par apcietināšanas ordera izdošanu jāizskata vēlākais četrās dienās no jūsu aizturēšanas dienas. Lietas iepriekšējā izskatīšanā tiesa pieņem lēmumu par jūsu apcietināšanu vai atbrīvošanu. Apcietināšanas vietā tiesa var piemērot ceļošanas aizliegumu.

Vienlaikus ar apcietināšanas orderi tiesa var izdot rīkojumu par kontaktēšanās ierobežojumiem. Tas nozīmē, ka apcietinājuma sākumā vienīgā persona, ar kuru jums būs atļauts sazināties, būs jūsu advokāts.

Somijā nav drošības naudas sistēmas — tas nozīmē, ka jūs nevarat iemaksāt naudas summu, lai tiesa jūs atbrīvotu līdz galvenajam tiesas procesam.

Vai man ir tiesības izmantot advokāta pakalpojumus?

Lietas iepriekšējā izskatīšanā jums ir tiesības izmantot advokāta pakalpojumus. Pēc jūsu lūguma advokāts jāieceļ par jūsu aizstāvības advokātu — tas nozīmē, ka sākotnēji advokāta izmaksas segs valsts. Jums ir tiesības aizstāvēt sevi pašam, bet, ja policija ir iesniegusi pieteikumu par apcietināšanas ordera izdošanu, būtu ieteicams izmantot advokāta pakalpojumus. Jūs drīkstat izvēlēties advokātu.

Ja nesaprotu attiecīgo valodu, vai man ir tiesības izmantot tulka pakalpojumus?

Ja nesaprotat somu vai zviedru valodu, tiesa nodrošinās tulka pakalpojumus. Tulkošanas izmaksas segs valsts. Plašāku informāciju par savām lingvistiskajām tiesībām atradīsiet sadaļā [6. Lingvistiskās tiesības](#). Tiesas sēdē jums iztulkos apcietināšanas ordera pieteikumu, ja jūs kopā ar advokātu un tulku nebūsiat izlasījis pirms tiesas sēdes. Vajadzības gadījumā jums iztulkos visu tiesas sēdē runāto.

Vai man tiesā jāuzstājas?

Jums tiesā nav jāuzstājas. Ja jums ir advokāts, viņš jūsu vārdā var atbildēt uz jautājumiem, kas attiecas uz apcietināšanas ordera pieteikumu. Taču, ja vēlaties, jums ir tiesības izteikties pašam.

Vai man tiesā jāsniedz cita informācija?

Tāpat kā citos kriminālizmeklēšanas posmos arī tiesā jums nav jāsniedz nekāda informācija par iespējamo noziedzīgu nodarījumu. Tomēr atsaucība var nākt jums par labu. Jūsu advokāts palīdzēs jums izlemt, kā būtu labāk, — klusēt vai runāt un sniegt informāciju.

Vai pēc tiesas sēdes mani apcietinās vai atbrīvos?

Ja tiesa nolems, ka ir iemesls jūs apcietināt un ka ar ceļošanas aizliegumu nepietiek, jūs apcietinās. Ja jums Somijā nav pastāvīgas adreses, ceļošanas aizliegumu faktiski nav iespējams piemērot.

Ja tiesa nolems, ka nav iemesla jūs apcietināt, tā liks jūs nekavējoties atbrīvot. Somijā tiesa kā garantiju nevar piemērot konkrētu naudas summu. Lietas iepriekšējas izskatīšanas beigās jūs var apcietināt, ja jums ir piemērot ceļošanas aizliegumu un jūs var atbrīvot. Arī tad, ja tiesa ir nolēmusi, ka jūs jāapcietina, jūs var neapcietināt, ja ieslodzījums būtu nepieņemams, piemēram, jūsu veselības stāvokļa dēļ.

Jūsu apcietināšanas gadījumā tiesa noteiks termiņu, līdz kuram prokuroram jāizvirza apsūdzība. Šo termiņu pēc prokurora pieprasījuma var pagarināt.

Maksimālais apsūdzības izvirzīšanas termiņš nav noteikts, bet tas nedrīkst pārsniegt kriminālizmeklēšanas pabeigšanai un apsūdzības sagatavošanai vajadzīgo laiku.

Ja izrādās, ka noteiktais apsūdzības izvirzīšanas termiņš ir pārkāpts, tiesa pēc prokurora pieprasījuma to var pagarināt. Ja prokurors lūdz termiņa pagarinājumu, tiesai jādod jums un jūsu advokātam iespēja tikt uzklausītiem.

Vai lietas iepriekšēja izskatīšana notiek atklātā tiesas sēdē?

Tiesas sēdes parasti ir atklātas, un tas attiecas arī uz lietu iepriekšēju izskatīšanu. Tomēr ar izmeklēšanu saistītu apsvērumu dēļ policija parasti lūdz lietu iepriekšēju izskatīšanu veikt bez publikas klātbūtnes un lietas materiālus līdz apsūdzības izvirzīšanai paturēt slepenībā. Tiesas sēdes iznākumu vienmēr publisko.

Vai drīkstu pārsūdzēt tiesas lēmumu par apcietināšanas ordera izdošanu?

Jūs drīkstat pārsūdzēt lēmumu par apcietināšanas ordera izdošanu apelācijas tiesā — konkrēts apelācijas periods nav paredzēts. Apelācijas tiesa izskatīs jūsu apelāciju steidzamības kārtībā. Apelācijas tiesa lietas parasti izskata rakstveida procedūrā.

Pēc jūsu pieprasījuma tiesai lēmums par jūsu apcietināšanu jāpārskata arī tad, ja neesat iesniedzis apelāciju. Taču lēmums par apcietināšanu nav jāpārskata, ja nav pagājušas divas nedēļas no sākotnējās tiesas sēdes. Jūsu advokāts jums sīkāk pastāstīs, kādos gadījumos būtu ieteicams lūgt, lai tiesa pārskata lēmumu. Pārskatot jautājumu par jūsu paturēšanu apcietinājumā, var izmantot video pieslēgumu. Tādā gadījumā jūs atrodaties cietumā viens pats vai kopā ar savu advokātu, bet tiesnesis atrodas tiesā — arī viens pats vai kopā ar jūsu advokātu —, un jūs sazināties ar video pieslēguma starpniecību.

Vai pirms tiesas procesa drīkstu izceļot no valsts?

Ja lietas iepriekšējā izskatīšanā tiesa nolēmj jūs atbrīvot, varat netraucēti izceļot no valsts. Ja tiesa jums būs piemērojusi ceļošanas aizliegumu, tiesas rīkojumā būs sīkāk izklāstīts aizlieguma saturs. Ja izmeklēšana pret jums turpinās, bet jūs esat izceļojis no valsts, vajadzības gadījumā tiesa bez jūsu klātbūtnes var pieņemt lēmumu par jūsu apcietināšanu un, ja ar jums nebūs iespējams sazināties, jūsu arestam izdos Eiropas apcietināšanas orderi.

4. Pasākumi pirms galvenā tiesas procesa, apsūdzības izvirzīšana

Kas notiek pirms galvenā tiesas procesa?

Policija veic kriminālizmeklēšanu un pēc tās pabeigšanas nosūta kriminālizmeklēšanas materiālus prokuroram. Ja jums ir piešķirts aizstāvības advokāts, lietas materiālus nosūta arī viņam.

Ja uzskatāt, ka izmeklēšana veikta nepilnīgi, jums un jūsu advokātam ir tiesības pieprasīt papildu izmeklēšanu. Jums ir tiesības saņemt kriminālizmeklēšanas materiālu kopijas. Ja jums nav piešķirts aizstāvības advokāts, izmeklēšanas materiālus ne jums, ne jūsu advokātam automātiski nenosūtīs.

Tad prokurors pieņem lēmumu par apsūdzības izvirzīšanu. Ja jums izvirzīs apsūdzību, jūs saņemsiet pieteikuma par uzaicināšanu uz tiesu kopiju un jūs uzaicinās uz galveno tiesas sēdi. Pieteikumā par uzaicināšanu uz tiesu būs norādītas izvirzītās apsūdzības, kā arī pierādījumi un liecinieki, ko prokurors uzaicinās, lai neapšaubāmi pierādītu jūsu vainu.

Jums ir tiesības uzaicināt savus lieciniekus un iesniegt pierādījumus. Labāk būtu, ja policija noprotinātu lieciniekus kriminālizmeklēšanas laikā pirms tiesas sēdes. Jums būtu jākonsultējas ar savu advokātu par to, kā rīkoties, ja vēlaties uzaicināt lieciniekus, ko prokurors nav minējis.

Vai galvenais tiesas process notiek vienmēr?

Ja prokurors atzīs, ka nav pietiekama pamata, lai uzskatītu jūs par vainīgu, viņš atteiksies no apsūdzības (neizvirzīs apsūdzību), un tiesvedību izbeigs. Ja tiesvedību izbeigs, bet jūs būsiat apcietināts, jūs nekavējoties atbrīvos.

Prokurors var arī atteikties no apsūdzības, lai gan uzskata jūs par vainīgu. Tādā gadījumā prokurors uzskata, ka tiesas process nav nepieciešams. Tā var gadīties, ja ir izdarīts sīks pārkāpums vai ja apsūdzētais ir nepilngadīgs. Ja uzskatāt, ka neesat vainojams noziedzīgā nodarījumā, lai gan prokurors domā, ka esat vainīgs, jums ir tiesības pieprasīt, lai lēmumu šajā jautājumā pieņem tiesa.

Ja prokurors ir nolēmis atteikties no apsūdzības, apsūdzību pret jums var izvirzīt arī noziedzīgā nodarījumā cietušais.

Dažus sīkus pārkāpumus var izskatīt [rakstveida procedūrā](#), t. i., bez faktiska galvenā tiesas procesa. Rakstveida procedūru var izmantot, piemēram, ja jūs esat atzinis vainu un piekrītat šai procedūrai.

Vai pirms tiesas drīkstu atzīt vainu?

Jūs drīkstat atzīties policijai, ka esat izdarījis noziedzīgu nodarījumu. Jūsu lietu tomēr var izskatīt galvenajā tiesas procesā, ja prokurors ir izvirzījis apsūdzību un rakstveida procedūra nav iespējama. Dažreiz apsūdzētā atzīšanās un sadarbšanās ar izmeklēšanas iestādēm var palīdzēt mazināt sodu, bet tas atkarīgs no tiesas ieskatiem.

Atzīšanās neietekmē jūsu tiesības uz pārsūdzību, turklāt jūs drīkstat jebkurā laikā atsaukt atzīšanos. Taču arī tad, ja atzīšanos esat atsaucis, tiesa var ņemt to vērā, izvērtējot jūsu vainu.

Vai pirms tiesas drīkst mainīt apsūdzību formulējumu?

Atkarībā no izmeklēšanas gaitas policija kriminālizmeklēšanas laikā drīkst mainīt apsūdzību formulējumu. Arī prokurors jūs var apsūdzēt noziedzīgā nodarījumā, kas nav tas pats noziedzīgs nodarījums, par kuru jūs tur aizdomās, bet kriminālizmeklēšanā jābūt noteiktiem noziedzīga nodarījuma galvenajiem aspektiem (piemēram, policija jūs ir turējusi aizdomās par slepkavību, bet prokurors jūs apsūdz nonāvēšanā aiz neuzmanības). Arī pēc apsūdzību izvirzīšanas prokurors var tās papildināt ar jauniem elementiem.

Vai pret mani drīkst izvirzīt apsūdzību, kas jau izvirzīta citā dalībvalstī?

Principā pret jums nedrīkst izvirzīt apsūdzību, kas jau izvirzīta citā dalībvalstī. Tomēr tādā gadījumā citā dalībvalstī pieņemtajam lēmumam jābūt galīgam un jābūt ievērotam kādam no šiem nosacījumiem:

apsūdzība ir noraidīta,

jūs esat atzīts par vainīgu, bet jums nav piespriests sods,

sods ir izpildīts vai tā izpilde turpinās,

saskaņā ar tās valsts tiesību aktiem, kurā pieņemts spriedums, sprieduma izpildei ir iestājies noilgums.

Ja uzskatāt, ka pret jums izvirzīta apsūdzība, kas jau izvirzīta citā dalībvalstī, jums par to noteikti jārunā ar savu advokātu.

5. Sūdzības par policijas rīcību

Man šķiet, ka policija pret mani nav izturējusies pareizi. Kam varu sūdzēties?

Ja uzskatāt, ka policists, pildot dienesta pienākumus, pret jums nav izturējies pareizi, varat iesniegt administratīvu sūdzību. Policista rīcību izmeklēs.

Administratīvās sūdzības iesniedz augstākstāvošām policijas amatpersonām vai augstākajam tiesībsargam. Augstākie tiesībsargi ir [tieslietu kanclers](#) un [parlamentārais ombuds](#). Sūdzība jāiesniedz rakstveidā brīvā formā.

Ja jums ir aizdomas, ka policists ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu, jūs par to varat ziņot policijai. Policijai ir jāreģistrē ziņojums par noziedzīgu nodarījumu, pamatojoties uz jūsu sniegto informāciju. Ja noziedzīgā nodarījumā aizdomās turētais ir policists, izmeklēšanu vienmēr vada prokurors. Šādos gadījumos tikai prokuroram ir tiesības izlemt, vai ir iemesls uzskatīt, ka ir izdarīts noziedzīgs nodarījums, un vai jāveic kriminālizmeklēšana. Policijai nekavējoties jānosūta ziņojuma par noziedzīgu nodarījumu kopija attiecīgajai prokuratūras nodaļai, lai tā varētu iecelt atbildīgo izmeklētāju. Jums ir arī tiesības zināt, vai kriminālizmeklēšana ir sākta un kā tā virzās.

Ja policija pret jums izturas nepienācīgi, jums būtu jākonsultējas ar savu advokātu, lai izņemtu, kā rīkoties.

6. Lingvistiskās tiesības

Ja jūs tur aizdomās par noziedzīgu nodarījumu, jums visos kriminālprocesa posmos ir tiesības izmantot somu vai zviedru valodu. Ja nerunājat ne somiski, ne zviedriski, jums nopratināšanā un tiesas procesā nodrošinās tulku. Jums ir tiesības izmantot tulka pakalpojumus arī, lai saistībā ar nopratināšanu konsultētos ar savu advokātu. Par tulka pakalpojumiem nav jāmaksā.

Daži policisti nopratināšanā var izmantot angļu valodu, retos gadījumos policisti prot arī citas valodas. Ja jums šķiet, ka nespējat saprasties ar policistu valodas barjeras dēļ, jums ir tiesības pieprasīt tulku. Ir ļoti svarīgi, lai jūs saprastu nopratināšanas saturu un pats savā vārdā varētu parakstīt nopratināšanas protokolu.

Amatpersonām nav jāiztulko visi kriminālizmeklēšanas laikā savākie materiāli jums saprotamā valodā. Parasti kriminālizmeklēšanas materiālus netulko.

Tāpēc ir svarīgi, lai jums būtu advokāts, kas saprot kriminālizmeklēšanā izmantoto valodu. Pieteikumu par uzaicināšanu uz tiesu jums iztulkos rakstveidā vai mutiski.

Saites

[Tiesu sistēma](#)

[Tieslietu ministrija](#)

[Kriminālizmeklēšanas likums \(zviedru valodā\)](#)

[Kriminālprocesa likums](#)

[Kriminālprocesa likums \(neoficiāls tulkojums zviedru valodā\)](#)

[Piespiedu pasākumu likums \(zviedru valodā\)](#)

[Policija](#) <https://www.poliisi.fi/en>

[Aizturēšanas likums \(zviedru valodā\)](#)

[Akts par likumpārkāpēju izdošanu starp Somiju un Eiropas Savienības dalībvalstīm](#)

[Izdošanas akts \(neoficiāls tulkojums zviedru valodā\)](#)

[Papildu informācija par piespiedu pasākumiem](#)

[Papildu informācija par piespiedu pasākumiem \(zviedru valodā\)](#)

[Sūdzības par policijas rīcību](#)

[Sūdzības par policijas rīcību \(zviedru valodā\)](#)

[Brošūra par Valodu likumu \(zviedru valodā\)](#)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešus kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datus, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

3. Manas tiesības tiesas procesa laikā

Kur notiek tiesas process?

Kriminālietas parasti izskata pirmās instances vispārējās piekritības tiesas. Tās ir [apgabaltiesas](#). Parasti tiesas process notiek tā apgabala tiesā, kur noticis iespējamais noziedzīgais nodarījums. Tiesas procesi parasti ir [atklāti](#). Tas nozīmē, ka tiesas procesā var būt klāt ikviens, kas vēlas. Tomēr dažos gadījumos, piemēram, ja jāizskata ar seksuāliem noziedzīgiem nodarījumiem saistītas lietas, tiesa var noteikt, ka lietu pilnīgi vai daļēji izskata bez publikas klātbūtnes. Tāda pati kārtība attiecas uz lietām, kurās apsūdzētie ir nepilngadīgas personas.

Tiesas sastāvs ir atkarīgs no izskatāmās lietas veida. Jūsu lietu var izskatīt viens tiesnesis, viens tiesnesis un trīs [tiesas piesēdētāji](#), divi tiesneši un trīs vai četri tiesas piesēdētāji vai trīs tiesneši. Parasti tiesas sastāvs ir atkarīgs no noziedzīgā nodarījuma smaguma.

Vai tiesas procesa gaitā drīkst mainīt apsūdzību?

Izvirzītu apsūdzību parasti nedrīkst mainīt. Tomēr prokurors var paplašināt apsūdzību, attiecinot to uz citu nodarījumu, ja tiesa uzskata šādu rīcību par pareizu, ņemot vērā iesniegtos pierādījumus.

Apsūdzību neuzskata par grozītu, ja prokurors sašaurina apsūdzību vai nosauc jaunu likuma pantu, kas nav minēts pieteikumā par uzaicināšanu uz tiesu, vai papildina apsūdzību ar jauniem, apstipriņošiem faktiem.

Ja tiesas procesa laikā atzīstat vainu visos vai dažos apsūdzības punktos, samazinās to liecību skaits, kas tiesai jāuzklausa. Vienkāršās kriminālietās sprieduma pieņemšanai parasti pietiek ar apsūdzētā atzīšanos. Smagāku noziedzīgu nodarījumu gadījumos ar vainas atzīšanu nepietiek — jo smagāks noziedzīgs nodarījums, jo vairāk pierādījumu tiesai vajag.

Kādas ir manas tiesības tiesas procesa laikā?

Jums ir tiesības piedalīties tiesas procesā, ja jūsu lietu neizskata tiesneša kabinetā [rakstveida procedūrā](#). Maksimālais sods, ko var piespriest, izskatot lietu rakstveida procedūrā, ir brīvības atņemšana uz deviņiem mēnešiem. Ja brīvības atņemšanas soda ilgums pārsniedz sešus mēnešus, tiesai ir jāatļauj jums sniegt mutisku liecību.

Par dažiem sīkiem pārkāpumiem jūs var notiesāt bez jūsu klātbūtnes. Šādos gadījumos var piemērot naudas sodu vai brīvības atņemšanu ilgākais uz trīs mēnešiem un naudas līdzekļu konfiskāciju maksimāli 10 000 eiro apmērā

Jums jāpiedalās visās tiesas sēdēs, ja personīgi esat uzaicināts uz tiesu un tiesa jums nav atļāvusi atstāt tiesas zāli. Vajadzības gadījumā tiesa nodrošinās tulla pakalpojumus. Plašāku informāciju par savām lingvistiskajām tiesībām atradīsiet [2. uzzīņu lapā](#).

Jums ir tiesības aizstāvēt sevi pašam. Jums ir arī tiesības izmantot advokāta pakalpojumus. Ja esat ieradies uz lietas izskatīšanu tiesā bez advokāta un tiesa konstatē, ka nespējat pats sevi aizstāvēt, jums arī pret jūsu gribu var norīkot aizstāvības advokātu. Principā jums ir tiesības jebkurā laikā mainīt advokātu.

Jums ir tiesības, bet nav pienākuma tiesā uzstāties. Kā apsūdzētajam jums nav jāpalīdz tiesai atzīt jūsu vainu. Ja lietas izskatīšanas laikā vēlaties runāt, jums nav jāstāsta patiesība, jāsniedz vienīgi patiesi personas dati un ziņas par ienākumiem. Tiesa salīdzinās jūsu liecību ar citu lietā uzklusīto personu liecībām un pierādījumiem un izvērtēs, cik ticama ir jūsu liecība.

Kādas ir manas tiesības attiecībā uz pierādījumiem pret mani?

Jums ir tiesības iepazīties ar pierādījumiem, ja tas nekaitē kriminālizmeklēšanai. Principā tiesā var izmantot visus pret jums vērstos pierādījumus. Taču tiesai ir tiesības neiepazīties ar pierādījumiem un neuzklaustīt lieciniekus, par kuriem ir skaidrs, ka tie nevar ietekmēt spriedumu.

Jums ir tiesības iesniegt savus pierādījumus un uzaicināt savus lieciniekus. To vajadzētu izdarīt pēc iespējas ātrāk, bet varat tiesu pirmo reizi iepazīstināt ar saviem pierādījumiem un lieciniekiem arī galvenajā tiesas procesā vai pat apelācijas izskatīšanas laikā. Ja uzaicināsi jaunus lieciniekus un sniegsiet jaunus pierādījumus novēloti, tiesai, izvērtējot jūsu vainu, var rasties šaubas par to, vai šie liecinieki un pierādījumi ir pietiekami svarīgi.

Jums un jūsu advokātam ir tiesības izjautāt visus lieciniekus. Ja apsūdzētajam ir advokāts, viņš tiesā parasti uzdod jautājumus apsūdzētā vārdā.

Somijā tiesas izvērtē pierādījumus pēc saviem ieskatiem. Tas nozīmē, ka tiesa lemj par katra pierādījuma un liecinieka nozīmi.

Vai tiesa ņems vērā manas iepriekšējās sodāmības?

Ja jums ir iepriekšējās [sodāmības](#) Somijā, pieņemot spriedumu, tiesa ņems tās vērā. Sodāmības vēsture var ietekmēt to, vai tiesa jums piespriedīs reālu vai nosacītu ieslodzījumu. Turklāt tiesa var jums piespriest bargāku sodu, ja uzskatīs, ka jūsu iepriekš izdarītie noziegumi raksturo jūs kā personu, kas neievēro likumu.

Iepriekšēja sodāmība Somijā var arī mīkstināt sodu, ko tiesa jums piespriedīs, ja pašreizējā tiesas procesā izskatāmo apsūdzību būtu bijis iespējams izskatīt kopā ar iepriekšējām apsūdzībām. Tiesa var ņemt vērā arī citās dalībvalstīs piespriestu reālu cietumsodu un sabiedriskos darbus un attiecīgi pielāgot spriedumu.

Kas notiek tiesas procesa beigās?

Tiesas procesa beigās tiesa pieņem spriedumu, ko pasludina tajā pašā dienā vai vēlāk tiesneša kabinetā. Spriedumā jūs var atzīt par vainīgu visos vai dažos apsūdzībā minētajos noziedzīgajos nodarījumos, bet tikpat labi tiesa var apsūdzības noraidīt.

Ja tiesa ir atzinusi jūs par vainīgu, jums var piemērot šādus sodus.

Reāla brīvības atņemšana

Brīvības atņemšanas ilgums var būt no 14 dienām līdz mūža beigām. Sods, kura ilgums pārsniedz divus gadus, vienmēr ir reāla brīvības atņemšana.

Nosacīta brīvības atņemšana

Brīvības atņemšanas sodu, kura ilgums nepārsniedz divus gadus, var piespriest nosacīti, ja tiesa uzskata to par lietderīgu. Vienlaikus ar nosacītu brīvības atņemšanu tiesa var piemērot arī naudas sodu vai piespriest 20–90 stundu ilgus sabiedriskos darbus, ja nosacītais brīvības atņemšanas sods ir ilgāks par gadu.

Nosacītu brīvības atņemšanu vienmēr piespriež kopā ar pārbaudes laiku, kura ilgums ir no viena līdz trim gadiem. Ja šajā laikā neizdarāt jaunus likumpārkāpumus, piespriestais brīvības atņemšanas sods nav jāizcieš. Ja šajā laikā izdarāt jaunu likumpārkāpumu, par kuru jums piespriež reālu brīvības atņemšanu, tiesa var noteikt, ka jums jāizcieš arī nosacīti piespriestais sods.

Sabiedriskie darbi

Reālu brīvības atņemšanu, kuras ilgums nepārsniedz astoņus mēnešus, var aizstāt ar [sabiedriskajiem darbiem](#). Tas nozīmē, ka jums Somijā jābūt pastāvīgai dzīvesvietai. Tiesa var atteikties no soda aizstāšanas ar sabiedriskajiem darbiem, ja jums iepriekš ir bijis piespriests reālas brīvības atņemšanas sods vai sabiedriskie darbi.

Sods nepilngadīgajiem

Ja esat jaunāks par 18 gadiem un esat izdarījis noziedzīgu nodarījumu, jums var piespriest [nepilngadīgajiem paredzēto sodu](#). Tas ir īpašs sods, ko piemēro gados jauniem likumpārkāpējiem. Šis sods ir smagāks nekā naudas sods, bet vieglāks nekā reāla brīvības atņemšana.

Naudas sods

Par sīkiem pārkāpumiem var piemērot naudas sodu. Naudas sodus izsaka [vienībās](#). Minimālais vienību skaits ir viena, bet maksimālais — 120. Ja vienlaikus piemēro naudas sodus par vairākiem pārkāpumiem, maksimālais vienību skaits var būt lielāks.

Vienas naudas soda vienības lielums būs atkarīgs no jūsu ienākumiem tiesas procesa laikā. Pašlaik mazākā naudas soda vienība ir seši eiro.

Ja nesamaksāsi tiesas noteikto naudas sodu, tā vietā jums piemēros brīvības atņemšanu. Trīs nesamaksātas naudas soda vienības atbilst vienai brīvības atņemšanas dienai.

Kāda ir cietušā loma tiesas procesā?

Somijā cietušajam jeb cietušajai pusei tiesas procesā ir diezgan svarīga loma. Cietusī puse var pievienoties prokurora izvirzītajai apsūdzībai vai izvirzīt citu apsūdzību. Cietušajam ir arī tiesības izvirzīt apsūdzību, ja prokurors ir nolēmis atteikties no apsūdzības. Cietusī puse turklāt var pieprasīt no noziedzīgā nodarījumā aizdomās turētās personas kompensāciju.

Kriminālizmeklēšanā cietušajai pusei parasti jautā, vai tā vēlas, lai noziedzīgā nodarījumā aizdomās turētajai personai piespriež sodu un/vai liek samaksāt kompensāciju. Cietušie var iesniegt prasības arī galvenā tiesas procesa laikā.

Saites

[Likums par tiesas procesu publiskumu vispārējās piekrišanas tiesās \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālprocesa likums \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālkodekss \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Tieslietu ministrijas brošūra par kriminālprocesa apgabaltiesās \(zviedru valodā\)](#)

[Tieslietu ministrijas brošūra noziegumos cietušajiem](#)

[Procesuālais kodekss \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Juridisko reģistru centrs](#)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviešanas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

4. Manas tiesības pēc tiesas lēmuma pieņemšanas

Vai varu pārsūdzēt tiesas lēmumu?

Jums ir tiesības pārsūdzēt apgabaltiesas lēmumus apelācijas tiesā. Ja vēlaties pārsūdzēt tiesas sēdē pieņemtus apgabaltiesas lēmumus (piemēram, lēmumu par liecinieka neuzklausīšanu), parasti tas ir iespējams tikai tad, ja pārsūdzat spriedumu.

Apelācijas periods apgabaltiesas lēmuma pārsūdzēšanai apelācijas tiesā ir 30 dienas. Jums ir dotas septiņas dienas, lai paziņotu apgabaltiesai, ka neesat apmierināts ar tās lēmumu un gatavojaties to pārsūdzēt. Apelācija jāiesniedz rakstveidā. Tā jāadresē [apelācijas tiesai](#) un jāiesniedz [apgabaltiesā](#), kas izskatījusi lietu.

Jūs varat pārsūdzēt tiesas lēmumu, ja uzskatāt, ka tiesa nav pareizi izvērtējusi pierādījumus, un/vai ja domājat, ka tiesa ir nepareizi interpretējusi tiesību aktus. Pretējām pusēm — prokuroram un cietušajām pusēm (attiecīgos gadījumos) — ir tādas pašas tiesības uz pārsūdzību kā jums.

Kas notiek, ja iesniedzu apelāciju?

Ja būsiet iesniedzis apelāciju, jums piespriesto sodu neizpildīs, ja tiesa neliks to izpildīt. Ja tiesa ir noteikusi, ka jūs jāapcietina vai jāpatur apcietinājumā, jūs pret šo lēmumu varat iesniegt ārkārtas apelāciju. Apelācijas tiesa izskatīs jautājumu par apcietinājumu steidzamības kārtībā atsevišķi no galvenās lietas. Ja apelācijas iesniegšanas laikā atradīsieties cietumā un pieprasīsiet, lai jūs atbrīvo, apelācijas tiesa var izdot rīkojumu par jūsu atbrīvošanu līdz apelācijas tiesas lēmuma pieņemšanai galvenajā lietā.

Apelāciju izskatīšanas ilgums apelācijas tiesā ir dažāds. Ja atradīsieties apcietinājumā, jūsu apelāciju izskatīs ātrāk. Ja būsiet apstrīdējis pierādījumu izvērtējumu, apelācijas tiesai lieta būs jāizskata galvenajā tiesas procesā un no jauna jāiepazīstas ar pierādījumiem. Tas parasti aizkavē procesu. Katrā ziņā apelāciju izskatīšana apelācijas tiesā aizņem vairākus mēnešus.

Ja pretējās puses nav paziņojušas, ka ir neapmierinātas ar apgabaltiesas lēmumu, bet jūs nolemjat iesniegt apelāciju, pretējām pusēm nav jāiebilst, tomēr 14 dienās no sākotnējā apelācijas perioda beigām tās var iesniegt pretapelāciju. Pretapelācijā tās var, piemēram, pieprasīt soda vai kompensācijas palielinājumu. Ja jūs atsaucaut savu apelāciju, visas pretapelācijas zaudē spēku.

Lai pamatotu apelāciju, jūs varat iesniegt jaunus pierādījumus vai nosaukt jaunus lieciniekus. Jaunu pierādījumu iesniegšana kriminālprocesa gaitā — arī galvenā apelācijas tiesas procesa laikā — ir atļauta.

Kas notiek apelācijas procesa laikā?

Pēc tam, kad būsiet iesniedzis apelāciju, to nosūtīs pretējām pusēm (prokuroram un cietušajām pusēm) informācijai. Pretējām pusēm noteiktā termiņā uz apelāciju jāatbild. Ja pretējās puses būs iesniegušas apelācijas, arī jūs par tām informēs.

Pēc apelācijas procesa rakstveida daļas apelācijas tiesa lemj par lietas izskatīšanu galvenajā tiesas procesā. Galvenais tiesas process jāriko, ja to pieprasa kāda no pusēm un ja apelācijas tiesai jāizlemj, vai apgabaltiesa ir pareizi izvērtējusi mutisko liecību ticamību.

Tiesa var arī noraidīt jūsu apelāciju, ja galvenais tiesas process nav nepieciešams un trīs apelācijas tiesas locekļi ir pārliecināti, ka apgabaltiesas lēmums ir pareizs. Tādā gadījumā jūsu apelācijas izskatīšanu pārtrauks un apgabaltiesas lēmums būs galīgs.

Kas notiek, ja pārsūdzība ir veiksmīga/neveiksmīga?

Apelācijas tiesa izvērtēs apgabaltiesas lēmuma pareizumu apstrīdētajos punktos. Ja uzskatāt, ka apgabaltiesas lēmums ir pilnīgi nepareizs, pēc jūsu apelācijas izskatīšanas apelācijas tiesa var atsaukt visas apsūdzības un noraidīt visus kompensācijas pieprasījumus. Apelācijas tiesa var arī daļēji apmierināt jūsu apelācijas prasību. Apelācijas tiesa, piemēram, arī var atzīt jūsu vainu, bet samazināt jums piespriesto sodu.

Ja tiesa jūsu apelāciju noraidīs, jums būs jāatbildzina visas ar pierādījumu iesniegšanu saistītās izmaksas, ko būs segusi valsts, kā arī cietušo pušu tiesvedības izmaksas. Ja tiesa daļēji apmierinās jūsu apelācijas prasību, jums šīs izmaksas, iespējams, nebūs jāsedz. Veiksmīgas apelācijas gadījumā jūs varat saņemt savu tiesvedības izmaksu kompensāciju, ja šīs izmaksas nav segusi valsts.

Ja pēc jūsu apelācijas izskatīšanas pret jums vērstās apsūdzības tiek atsauktas un apelācijas tiesas lēmums kļūst galīgs, no jūsu sodāmības vēstures svītros visus attiecīgos ierakstus.

Visiem tiesas procesa dalībniekiem ir tiesības pārsūdzēt apelācijas tiesas lēmumus, iesniedzot pieteikumu [apelācijas atļaujas](#) saņemšanai augstākajā tiesā. Krimināllietās apelācijas atļaujas piešķir ļoti reti. Praksē apelācijas atļaujas piešķir, ja lieta varētu būt interesanta kā precedents. Tas nozīmē, ka lietai jābūt svarīgai vispārīgākā nozīmē. Vēlēšanās pārsūdzēt apelācijas tiesas lēmumu tikai tāpēc, ka tā, pēc jūsu domām, ir nepareizi izvērtējusi pierādījumus, parasti nav pietiekams iemesls.

Ja jums būs piešķirta apelācijas atļauja, augstākā tiesa atkārtoti izskatīs jūsu lietu — pilnīgi vai daļēji saskaņā ar apelācijas atļauju (piemēram attiecībā uz soda ilgumu). Augstākajā tiesā lietas parasti izskata rakstveida procedūrā. Augstākās tiesas spriedums ir galīgs gan tad, ja tā nolemj nepiešķirt apelācijas atļauju, gan tad, ja tā piešķir apelācijas atļauju un pieņem spriedumu. Ja neviens tiesas procesa dalībnieks nepārsūdz apgabaltiesas vai apelācijas tiesas lēmumu, tas kļūst galīgs vēlākais apelācijas perioda beigās. Kad lēmums ir kļuvis galīgs, ir pienācis pēdējais tā izpildes termiņš.

Esmu no citas dalībvalsts. Vai pēc tiesas procesa mani var nosūtīt atpakaļ?

Ja jūs notiesā, jums var aizliegt ieceļot Somijā vai jūs var izraidīt uz citu dalībvalsti. Tas var notikt, ja varas iestādes uzskata, ka jūs apdraudat sabiedrisko kārtību vai drošību. Praksē jūs izraidīs no valsts tikai tad, ja būsiet notiesāts par samērā smagu noziegumu. Jūs nevar izraidīt tikai tāpēc, ka esat izdarījis likumpārkāpumu.

Lēmumu par jūsu izraidīšanu no valsts pieņems [Somijas imigrācijas dienests](#). Vienlaikus tas var līdz 15 gadiem aizliegt jums ieceļot valstī. Šo lēmumu var pārsūdzēt [administratīvajā tiesā](#).

Apsūdzības [sodāmības reģistros](#) neregistrē. Notiesāšanas gadījumā personas sodāmības vēsturē ieraksta šādus sodus:

reālu vai nosacītu ieslodzījumu,
nosacītu ieslodzījumu kopā ar naudas sodu, sabiedriskajiem darbiem vai uzraudzību,
reāla ieslodzījuma aizstāšanu ar sabiedriskajiem darbiem,
nepilngadīgajiem paredzēto sodu vai naudas sodu nepilngadīgajiem paredzētā soda vietā,
civildienesta ierēdņa statusa atņemšanu,
soda nepiemērošanu tāpēc, ka personu nevar saukt pie kriminālatbildības.

Sodāmības reģistus glabā [Juridisko reģistru centrā](#). Šī informācija nav publiski pieejama, bet varas iestādes var tai piekļūt saskaņā ar tiesību aktos minētajiem nosacījumiem. Turklāt, pamatojoties uz [Konvenciju par savstarpēju palīdzību krimināllietās](#), šo informāciju var nosūtīt arī uz valstīm ārpus ES /EEZ.

Sodāmības reģistru ierakstus dzēš, kad ir pagājis noteikts laiks no dienas, kurā sākotnēji pieņemts par galīgu atzītais lēmums. Ierakstus, kas neattiecas uz reālu brīvības atņemšanu, dzēš pēc pieciem gadiem. Ierakstus, kas attiecas uz reālu brīvības atņemšanu līdz diviem gadiem un sabiedriskajiem darbiem, dzēš pēc desmit gadiem. Ierakstus, kas attiecas uz reālu brīvības atņemšanu no diviem līdz desmit gadiem, dzēš pēc divdesmit gadiem. Ierakstus, kas attiecas uz brīvības atņemšanu, kuras ilgums pārsniedz piecus gadus, dzēš pēc personas nāves vai 90 gadu vecuma sasniegšanas.

Informāciju, kas glabājas sodāmības reģistros, nevar apstrīdēt. Ar dažiem ierobežojumiem jums ir tiesības [pārbaudīt](#) jūsu sodāmības vēsturē iekļauto informāciju.

Saites

[Kriminālprocesa likums \(angļu valodā\)](#), un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālkodekss \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Sodāmības reģistri \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā \(neoficiāls tulkojums\)](#)

[Kriminālsankciju aģentūra \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā](#)

[Lietu izskatīšana apelācijas tiesā \(angļu valodā\)](#) un [zviedru valodā](#)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.

5. Ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi

Kā izskata sīkus ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumus?

Par sīkiem ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem bieži piemēro fiksētu naudas sodu. To var piemērot tādu pārkāpumu gadījumā, par kuriem maksimālais sods ir naudas sods vai sešu mēnešu ilga brīvības atņemšana. Fiksētā naudas soda lielums var būt 10–115 eiro. Fiksēto naudas sodu var piemērot policijas, robežsardzes un muitas amatpersonas.

Ja nepiekrītat jums uzliktajam fiksētajam naudas sodam, varat to apstrīdēt apgabaltiesā. Tādā gadījumā jums apgabaltiesas kanceleja jāinformē par vietu, kur noticis pārkāpums. Tas jāizdara vienā nedēļā no dienas, kad esat saņēmis paziņojumu par fiksēto naudas sodu. Apgabaltiesas lēmums par fiksēto naudas sodu nav pārsūdzams.

Ja par attiecīgo satiksmes noteikumu pārkāpumu nevar piemērot fiksētu naudas sodu, policija var izdot rīkojumu par naudas sodu un nosūtīt to prokuroram apstiprināšanai. Tādā gadījumā naudas sods nav fiksēts. Naudas sodus izsaka [vienībās](#). Jums ir tiesības iebilst pret rīkojumu par naudas sodu. Par iebildumiem jāpaziņo prokuroram.

Ja esat apstrīdējis rīkojumu par naudas sodu un prokurors nolemj izvirzīt apsūdzību, apgabaltiesa izskata šo lietu kā parastu krimināllietu. Jums ir tiesības iesniegt apelāciju tāpat kā parastā krimināllietā (sk. [4. uzzīņu lapu](#)).

Lēmumus par fiksētiem naudas sodiem un saīsinātā procedūrā pieņemtus spriedumus par naudas sodiem satiksmes noteikumu pārkāpumu gadījumos var [izpildīt](#) arī citās dalībvalstīs.

Ja būsiet pārkāpis transportlīdzekļu apstāšanās un stāvēšanas noteikumus, jums būs jāapmaksā soda kvīts. To var iesniegt policija vai pašvaldības autoinspektors. Kvīti norādītā summa ir no 10 līdz 50 eiro atkarībā no atrašanās vietas. Piemēram, [Helsinku centrā](#) jums būs jāmaksā 50 eiro, bet pārējās pilsētas daļās — 40 eiro.

Jums ir tiesības iebilst pret sodu par stāvēšanas noteikumu pārkāpumu. Par iebildumiem divās nedēļās no soda kvīts izsniegšanas jāpaziņo autoinspekcijai.

Ja autoinspekcija piekritīs jūsu iebildumiem, tā anulēs soda kvīti. Ja autoinspekcija jūsu iebildumus noraida, jums ir tiesības iesniegt sūdzību [administratīvajā tiesā](#).

Tas jāizdara 30 dienās no dienas, kurā jums paziņots par negatīvo lēmumu. Administratīvās tiesas lēmums ir galīgs.

Sodus par stāvēšanas noteikumu pārkāpumiem nevar izpildīt citās dalībvalstīs, jo tos uzskata par administratīvām sankcijām.

Vai šādus pārkāpumus reģistrē sodāmības reģistros?

Naudas sodus sodāmības reģistros neregistrē. Tātad, ja saņemat lēmumu par fiksētu naudas sodu vai saīsinātā procedūrā pieņemtu spriedumu par naudas sodu, tie jūsu sodāmības vēsturē neparādīsies. Sodi par stāvēšanas noteikumu pārkāpumiem nav naudas sodi, bet administratīvas sankcijas, tāpēc arī tos sodāmības reģistros neregistrē.

Saites

[Automātiskā ātruma uzraudzība](#)

Lapa atjaunināta: 30/06/2019

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.